

SVOBODNA SLOVENIJA

Åno (Leto) XVIII (13)
No. (Štev.) 6

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES.

9. februarja (febrero) 1961

Komunistični vijak

Znanstveni materializem, ki je filofska podlaga komunizmu, zanika vsak teizem in odklanja vse vere, izviračoče iz njega. V praksi pa je borba komunizma osredotočena predvsem proti krščanstvu. Med krščanskimi verami pa najbolj dosledno preganja katoliško Cerkev, ki je najmočnejša in najodpornjša. Borba proti njej je vztrajna, neprestana in dosledna. Zadobiva le razne oblike v raznih dobah in državah. Te oblike so največkrat posledica trenutne moči ali slabosti komunističnih režimov. V zadnjem času so v borbi proti katoliški Cerкви predvsem značilni dogodki na Poljskem, ki spada v sovjetsko interesno sfero, in v Jugoslaviji.

Gomulkov režim, ki je ob koncu leta 1956 prevzel oblast na Poljskem, je dal katoliški Cerкви velike koncesije in sklenil z njo tudi formalno premirje. Katoličanom na Poljskem so ne le dovolili, da smejo vero izpovedovati, ampak je bil dovoljen celo verski pouk, in to ne le iz prižnice, ampak tudi s tiskano besedo. Največja koncesija pa je bila v tem, da je bil verski pouk zopet vključen v učne načrte visokih, srednjih in ljudskih šol, po katerih so smeli duhovniki poučevati verouk tiste, ki so se zanj prostovoljno prijavili.

Zgledu Gomulke sta sledili Madžarska in Čehoslovaška, Bolgarija in Romunija pa le v toliko, da sta omilili zatiranje Cerkev.

Ko so komunistični režimi dajali navedene koncesije, so istočasno s poudarkom objavljali, da slej ko prej zagovarjajo ateistični materializem. Opazovalci so bili mnenja, da bo zoper vero prenesen na druga področja in da se bodo komunistični režimi posluževali drugih sredstev.

Nobenega dvoma ni, da je Nikita Hruščev zgrajen ateist. Ko pa je bil leta 1959 v Severni Ameriki, je svoje poslušalce presenečal tudi s tem, da se je v govorih tako pogosto skliceval na Boga in na skupne točke, ki jih imata krščanstvo in komunizem. Pravijo, da se je skliceval na Boga v govorih več kot štiridesetkrat. Značilno pa je, da je prav v tistem času v "socialističnem taboru" borba zoper vero stopila v novo obdobje in da se je aktivnost te borbe močno stopnjevala, v čemer je zopet prednjačila Poljska z Gomulkinim režimom.

Kako so komunisti na Poljskem gazili zakone, ki so jih glede verskega pouka in katoliške vere sami izdali, dokazuje pastirsko pismo, ki so ga podpisali poljski škofje s kardinalom Wyszyńskim na čelu 4. septembra 1960 na Jasni gori. Vsebina tega pastirskega pisma drastično dokazuje kako se je odnos Gomulkega režima do katoliške Cerkev spremenil. V pastirskem pismu poudarjajo škofje, kako je krščanska vera ogrožena po napadih brezbožnikov, katerih intenzivnost se od meseca do meseca stopnjuje. Brezbožstvo, ki se istočasno skriva za masko tolerance, po navedbah tega pastirskega pisma, vsako obrambo katoličanov pred napadi brezbožnikov označuje kot napad na državo in kot sovražno razpoloženje proti režimu. Glede verskega pouka v šolah pa pravi pastirsko pismo dobesedno:

“Dejansko je težko najti prave besede, s katerimi bi opisali kaj se je dogajalo v preteklem šolskem letu z verskim poukom; v novem šolskem letu pa so razmere še slabše. Nihče ne upošteva, da je bil verski pouk v šolah uveden z zakonom... Praksa državne uprave ne upošteva pravice, ki jih imajo starši, ignorira prepričanje otrok in vzgojiteljev samih, katere sili, da podpirajo laične šole. V zadnjem času je borba naprjena celo proti svobodni vzgoji duhovniškega narščaja. To je tudi poskus zatreti svobodo Cerkev in prepričanje mladih gojencev.”

Dasi to pastirsko pismo še ni bilo objavljeno, je morala biti reakcija vlade silna. Kolikšne so bile grožnje, nam dokazuje dejstvo, da so škofje potem, ko so pastirsko pismo že podpisali, sklenili, da pisma ne bodo objavili in je ta sklep sporočil javnosti katoliški tednik Tygodnik Powszechny, ki izhaja v Krakovu v št. 9. oktobra 1960.

V nestrpno pričakovanje poljskih katoličanov ter opazovalcev zapadnega sveta je padel sklep Centralnega komiteja poljske komunistične stranke na zadnjem zasedanju, da obsoja poučevanja verouka

KENNEDYJEVA POSLANICA

Novi severnoameriški predsednik Kennedy se je predstavil ameriškega kongresu v ponedeljek, 30. januarja, deset dni po prevzemu oblasti od Eisenhowerja, s poslanico, v kateri je med drugim izvajal:

“Govorim v uri narodne nevarnosti in narodne prilžnosti. Še pred koncem moje predsedniške dobe bomo znova morali dokazati, če more narod, organiziran in vladan kakor naš, obstati. Izid ni nikakor gotov. Odgovori niso nikarkar jasni. Vsi skupaj, vlada, kongres in narod, bomo morali odgovarjati... Vsakomur, ki postane predsednik na tem mestu, ne glede na stranko in ne glede na njegovo prejšnje delovanje v Washingtonu, se mora zavrteti v glavi, ko ugotovi, tudi po komaj kratkih desetih dneh na tem položaju, kako velike bodo preizkušnje, skozi katere bomo morali iti v naslednjih štirih letih. Vsak dan se krize množijo. Vsak dan njihove rešitve postajajo težje. Vsak dan bolj se bližamo uri največje nevarnosti, ker se orožje množi in savažne sile postajajo močnejše. Mislim, da moram povedati Kongresu, da nam je iz analize zadnjih desetih dni povsem jasno, da se val dogodkov hitro veča in da čas ni naš prijatelj...”

Da bo pripravljena na vse, bodo ZDA morale pregledati in spremeniti vse svoje orodje: vojaško, gospodarsko in politično. Zato je Kennedy ukazal obrambnemu ministru McNamari “poborniti vso obrambno strategijo” v luči sedanjih in bodočih nevarnosti in napraviti poročilo do konca februarja. Že medtem pa bo moral McNamara storiti vse, da se bo letalska prevozna moč ZDA tako povečala, da bodo mogle obožene sile nastopiti v trenutku, ko bi se kjerkoli na zemeljski obli pokazala potreba za njihovo akcijo. Devet mesecev prej, kakor je bilo predvideno, bo moral biti izpolnjen program atomskih podmornic, obožeenih z atomskimi Polariz raketami, prav tako pa bo treba pohiteti s celotnim raketnim programom.

Vse narode sveta je Kennedy nato povabil k sodelovanju v znanosti, zemeljski in vesmirski, napovedal, da bo zahteval od kongresa odobritev materialne pomoči zaostalim državam, da se bodo ZDA pridružile latinski Ameriki v novi zvezi napredka in pozval Kongres naj odobri 500 milijonov dolarjev v ta namen.

“Naša največja skrb je svet, ki ga še ni zavejala živčna vojna, toda prva in največja zapreka pa so še vedno naši odnosi z ZSSR in rdečo Kitajsko. Nikdar se ne smemo dati zavesti v vero, da sta se ti dve sile odpravili cilju zavladanja nad svetom, cilju, ki sta ga še pred kratkim ponovno izpovedali; nasprotno, naša naloga je prepričati ju, da z napadi in prevratnim delovanjem ne bosta mogli doseči tega cilja.”

Na kratko se je Kennedy dotaknil vseh kritičnih točk na svetu: V Aziji pritisel rdečo Kitajsko grozi varnosti vsega področja. V Laosu, kakor po vsem

v šolah. Tako je Centralni komite komunistične partije obsodil zakon, ki ga je izdal Gomulkin režim.

Komunistični režimi na Poljskem, Madžarskem in Čehoslovaški so bili v stiski, ko so dajali Cerкви koncesije. Ko so stiske minule, preklicujejo koncesije.

In v Jugoslaviji? Ali ni Titov režim v veliki gospodarski stiski? Ali nimajo morda prav tisti gospod. strokovnjaki, ki trdijo, da je Titov režim pred gospodarskim bankrotom? Da se gospodarsko obdrža, je jugoslovanski režim pripravljen spremeniti gospodarski sistem Jugoslavije in vnesti bistvene spremembe v carinski in denarni sistem ter uvesti nove devizne reforme. Vse to pa je priprava poti za sprejem v GATT (General Agreement On Tariffs And Trade — Splošni carinski in trgovinski sporazum).

Istočasno, ko si Titov režim prizadeva, da bi se gospodarsko rešil s pomočjo Zapada, kaže izredno prijazno lice možnosti zboljšanja odnosov med Jugoslavijo in Vatikanom. Koncem prejšnjega leta je bila delegacija jugoslovanskih škofov v beograjskim nadškofofom dr. Ujčićem na čelu štiri tedne v Rimu in je prinesla tja predloge Titove vlade za zboljšanje od-

svetu, ZDA zasledujejo svobodo in neodvisnost države ter bodo vztrajale na tej poti. V Afriki bodo ZDA še naprej podpirale ZN v njihovih naporih za mir in red v Kongu. V Latinski Ameriki bodo ZDA sodelovale s sestrskimi republikami pri osvobojevanju te poloble vsakega tujeega gospodstva in tiranije. Na Kubi, kjer so si komunistični agenti zgradili, kakor je dejal Kennedy, svoje oporišče, ni cilj ZDA onemogočiti narodno napore za boljše življenje, pač pa preprečiti udrgetev kakršne koli tiranije. V Evropi se je enotnost NATO oslabil v gospodarski in nacionalni tekmi med člani. Ta organizacija ni do konca mobilizirala svojih sil in ni dosegla v celoti svojega cilja.

Končno je Kennedy pozval na okrepitev Medameriške organizacije, na povečano podporo Združenim narodom in slovesno izjavil, da je njegova vlada “vedno pripravljena doseči končni razorožitveni sporazum z vsako državo, ki bi bila enako pripravljena pristati na učinkovit in izvedljiv sporazum.”

Ves svet, to in onstran železne zaves, je z največjim zanimanjem pričakoval Kennedyjevo poslanico ameriškega Kongresu. Po vsem zahodnem svetu so

komentarji izveneli v ugotovitev: Kennedy hoče zbuditi ZDA iz spanja. Deloma je besedilo poslanice dala v svojem programu celo moskovska radijska postaja.

Svetovno časopisje je takole komentiralo Kennedyjevo poslanico:

Pariški “Combat”: Kennedy zbuja ZDA iz spanja. Ameriški kongres od Roosevelta naprej ni slišal takih besed. Londonski “Daily Mail”: ZDA stopi na pot, ki ti jo je nakazal Kennedy! Londonski “Daily Express”: Zbudite se, Amerikanci! Londonski “Times”: Poslanica, polna odločnih in jasnih besed, brez skrivalic. Zahodnonemški “Frankfurter Allgemeine Zeitung”: Svež glas, realistično mišljenje in odločnost. “Frankfurter Rundschau”: Kennedy in njegovi ne bodo delili pomirjevalnih praskov. Niso pesimisti, toda ne bojijo se imenovati meča meč. Rimski “Il Messaggero”: Kennedy razgalil Amerikanecem kruto resnico. “Il Quotidiano: Kennedy opozarja na sovjetsko in kitajsko nevarnost.

Kakor zahodno časopisje, tako so tudi vlade zahodnih držav z zadovoljstvom sprejele Kennedyjevo poslanico in ugotavljajo, da je v njej “nov, moderen ton, katerega učinki ne bodo ostali brez vpliva na evropsko politiko.”

Novo zmede v Kongu

V Kongu gre razvoj v smer državljanske vojne. Prokomunistične sile bivšega predsednika Lumumbe, ki je zaprt neznano kjer v Kongu, imajo zasledeno nad eno tretjino kongoškega ozemlja, medtem ko med protikomunističnimi silami kongoških domačinov vlada nesoglasja, kako bi učinkovito nastopili proti Lumumbinim pristašem.

Veliko nesoglasje povzročajo tudi ZN, ki so po prvih odločnih korakih lanskega junija, ko so preprečili komunistični prevzem oblasti v Kongu, letos popolnoma odpovedali, predvsem zaradi neljubljane zadržanja Nasserjeve Arabske republike, Indonezije in drugih protizahodnih afriških in azijskih držav. Kasavabu, kongoški predsednik, je zato zagrozil, da bo prošil za pomoč proti Lumumbinim pristašem kjer koli, če je ne bo dobil na Zahodu. General Mobutu je organiziral in izvedel veliko napadalno akcijo proti Lumumbinim pristašem in je s svojo vojsko prodril globoko na Lumumbino področje. Prav tako je z do-

kaznim materialom Mobutu podprl svoje trditve, da Lumumbini pristaši dobivajo pomoč v orožju in drugem materialu iz sovjetskega bloka preko Nasserjeve Združene Arabije, največ s sovjetskimi letali.

V Kongu je zaradi kritičnega položaja uprla oči sedaj zlasti Kennedyjeva vlada. Kennedy sam je na tiskovni konferenci izjavil, da je Kongo trenutno najbolj kritično področje in da bo USA prisiljena sama podvzeti ukrepe za vzdrževanje reda in miru v Kongu, če se bo pokazalo, da ZN tega ne bodo mogli več.

Istočasno je Mobutu objavil, da bi pomenil Hamarskjoel dov načrt o reorganizaciji njegove vojske in o prepovedi njegovega vmešavanja v politiko, dejansko razorožitve kongoških protikomunističnih sil, na kar ne bo on nikdar pristal. “ZN se igrajo z ognjem,” je poudaril Mobutu. “Razorožitve kongoške vojske bi pomenila vojno.”

IZ TEDNA V TEDEN

Novi brazilski predsednik Janio Quadros je po zaprsegi 31. januarja imenoval svojo vlado. V nastopnem govoru je napovedal, da bo začel odločno zdraviti narodno gospodarstvo in preganjati korupcijo v javni upravi. Odredil je preiskavo v Zavodu za socialno zavarovanje. Po njegovem naročilu bodo morali ti zavodi vse svoje denarno poslovanje voditi samo preko brazilске Centralne banke in ne kot doslej preko privatnih bank. Z zasedbo vojnihih resorov pa višje vojaške osebnosti niso povsem zadovoljne in je več visokih vojaških poveljni-

kov zaprosilo za upokojitev. Novi predsednik Brazilije — imenujejo ga moža z metlo — je tudi dejal, da bo dva dni v tednu prebil v Rio de Janeiru, ker da nova prestolnica Brasilia še ni povsem urejena. Podpredsednik republike v Brazilji je pa bivši podpredsednik Joao Goulart, ki je edini od sodelavcev pok. predsednika Vargasu in izvrševalec njegove politike v novi vladi. Zato v Braziliji ne izključujejo možnosti, da bo med predsednikom in podpredsednikom prišlo lahko do hušjih nasprotij v raznih notranje in zunanje političnih vprašanjih. Brazilski komunisti z novim predsednikom in njegovo vlado niso zadovoljni. Označujejo jo za “reakcionarno”, ker da bo sodelovala s Kennedyjevo vlado v Severni Ameriki.

V Bogoti v Kolumbiji je bila dvanašstava medameriška konferenca odvtenikov. Na njej so sprejeli več važnih sklepov. Tako pozivajo Organizacijo ameriških držav naj čimprej preuči sedanje stanje na Kubi z ozirom na sklepe, sprejete v Caracasu, Santiagu in San Jose v republici Costa Rica, glede sodelovanja vseh ameriških držav v obrambi pred komunizmom. OZN pozivajo naj spremeni svojo ustanovno listino ter sprejme Magno karto za vesmirje v korist človeštva, za ustalitev miru in za preprečitev vojne. Odločen je tudi sklep te medameriške odvteniške konference v obsoidi komunizma in sleherne diktature na ameriški polobli.

Katoliško dijaštvo na Kubi je kot protest proti vedno bolj sovražnemu nastopanju Castrove vlade proti katoliškim šolskim zavodom proglasilo stavko. Da bi vlada zmanjšala njen vtis na javnost, je prosvetni minister Armando Mart odredil enotenske počitnice za vse šole. V govoru je odločno napadel kat. šole in napovedal, da bo vlada pro-

ti njim nastopala “odločno”. Zagrozil jim je: “Nacionalizirali smo banke in industrijo. To naj bo svarilo, da bomo strli vse, kar bi nas oviralo na naši poti”. Grožnja proti kat. šolam je za prosvetnim ministrom ponovil tudi predsednik države Dórticos, ter napovedal njihovo podržavljenje. Kat. šole na Kubi je obtožil, da konspirirajo z ameriško Kennedyjevo vlado proti Castru in da je njihovo neprijateljsko zadržanje proti sed. kubanskim oblastem samo posledica štirimilijunske dolarske podpore, ki jo je določil predsednik Kennedy za kubanske begunce.

Gospodarske težave na Kubi so pa vedno večje, ker vlada ne more dobiti zadosti “prostovoljnih” delavcev za spravlanje sladkornega trsa. Na drugi strani pa je vlada morala prvič priznati v uradnem poročilu, da so v gorovju Escombray boji s protirevolucionarji. Navajajo sicer žrtve samo pri protirevolucionarjih, v Havani pa vsi vedo, da so samo en dan pokopali na tamošnjem pokopališču nad 20 miličnikov, ki so bili ubiti v bojih s protirevolucionarji in ki nameravajo na svojem področju v kratkem tudi objaviti sestavo koncentracijske narodno osvobodilne vlade.

Po zadnji neuspeli konferenci italijanskega ter avstrijskega zunanega ministra za rešitev vprašanja južnotirolske narodne manjšine v Italiji, so nemški nacionalci z dinamitom razstrelili v Južnem Tirolu več italijanskih spomenikov. Zaradi tega je prišlo po vsej Italiji do velikih demonstracij proti Avstriji. V Rimu so protiavstrijske demonstracije trajale nad teden dni. Do burnih prizorov je prišlo tudi v parlamentu, ko je poslanec avstrijske manjšine Karel Mitterdorfer v debati o poročilu o poteku italijansko-avstrijskih razgovorov o položaju avstrijske manjšine v Italiji, izjavil, da je pravica na njihovi strani. Če imajo drugačno mnenje o tem vprašanju kot Italijani, je pa tudi razumljivo, ker so drug narod in ne italijanski. Pri teh besedah je predsednik poslanske zbornice Giovanni Leone razbil s pestjo po mizi in vpil, da je v poslanski zbornici zastopan “samo en narod in to italijanski narod”. Fašistični poslanci so hoteli poslance avstrijske manjšine pretepsti, pa je policija to preprečila.

Poslanska zbornica je odobrila z 211 glasovi proti 100 glasovom zadržanje italijanske vlade do avstrijske manjšine v Južni Tirolski. Proti so glasovali fašisti, komunisti in monarhisti, ki so sedaj objavili, da so tudi oni v strogi opoziciji proti vladi.

Avstrijski zun. minister Bruno Kreisky je izjavil, da bo avstrijska vlada zahtevala od Združenih narodov naj posebej posebno komisijo v Južni Tirol, da se na licu mesta prepriča o položaju avstrijske manjšine pod Italijo.

Paul Henry Spaak se bo po ostavki na položaj glavnega tajnika zahodnoevropske obrambne skupnosti povrnil v aktivno politiko. To bo storil na prošnjo funkcionarjev belg. socialistične stranke, da bi stranki zopet povrnili tisti ugled, ki ga je imela pred zadnjo ponesrečeno politično stavko. Po drugi verziji se pa Spaak vrača v aktivno politično življenje na prošnjo kralja Baldeima, da bi kot predsednik koalicijske vlade izgledil nasprotja med Flamci in Valonci.

Izraelski državni tožilec racističnega pripornika Adolfa Eichmanna poleg drugih zločinov obtožuje tudi preselitve 41.000 Slovencev iz brežiškega okraja v Šlezijo in naselitev Nemcev (Kočevarjev, op. ur.) na slovenske domačije. Izraelska poslanska zbornica je v zvezi s procesom proti Eichmannu sprejela tudi zakon, s katerim je za take zločine, kakšnih je obtožen Eichmann, uvedla smrtno kazen z obešenjem.

Portugalski upornik biv. kapetan Galvao je po 12 dneh svoje oblasti nad ladjo Santa Maria z njo priplul v brazilsko pristanišče Recife, kjer so se potniki izkrcali. Ladjo Santa Maria so prevzele brazilske oblasti, te so jo pa izročile Portugalcem, kapetanu Galvau pa podelile politično zaščito. Na Portugalskem so pa trije člani liberalne opozicije izročili predsedniku republike Americu Thomazu spomeniku, v kateri ga prosijo za vzpostavitev osnovnih demokratskih svobosčin.

Tekma v plemenitosti

Predsednik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Miha Krek je v svoji novoletni poslanici, ki je bila objavljena 29. decembra 1960 v "Svobodni Sloveniji", med drugim naslovil na vse Slovence tudi naslednje:

"Ustvarimo slovensko svobodno občestvo dobre volje, ki ne bo poznalo nobene druge tekme kot tekmo v plemenitosti. To občestvo naj nosi slovensko ime čim bolj vidno in vzvišeno v taboru svobodnih narodov. V to občestvo ljudstvo doma po petnajstih letih še vedno zaupa, da mu bo bistveno pripomoglo k rešitvi v svobodo."

Te besede so polne resnično krščanske in etične vsebine in naj bi si jih vsi Slovenci zapisali globoko v srce ter se po njih ravнали.

Slovenci smo premalo med seboj povezani in ljubezni. Naša skupnost je dostikrat le formalna skupnost, nismo pa občestvo, ki je mnogo več kot skupnost. Občestvo ni samo zunanja, formalna povezanost ljudi, ki imajo v določeni stvari iste cilje, ampak je notranja duhovna, ljubezenska povezanost članov neke skupnosti (cerkve, naroda, države, občine, društva), kjer delajo za vse, kjer čutijo vsi z vsemi, se medsebojno podpirajo, si zaupajo in tega zaupanja nikdar ne zlorablajo. V občestvu ni obrekovanj in žalitev, ni intrigiranja, niti demagogije.

Izprašajmo svojo vest, ali smo slovenski izseljenci tako svobodno občestvo dobre volje, ali je med nami samo tekma v plemenitosti? Poglejmo vsa svoja dejanja, preudarimo vse svoje besede, pazno analiziramo vse članke v naših časopisih in revijah. Priznajmo, da je bil poziv dr. Kreka potreben, in Bog daj, da ne bi ostal brez odmeva v veliki slovenski izseljski družini.

OBLETNICA SMRTI DR. IVANA AHČINA

Dne 14. februarja t. l. bo minilo leto dni, odkar je na svojem domu v Palomarju pri Buenos Airesu umrl po dolgi in težki bolezni biv. glavni urednik "Slovenca" in vseučiliški profesor dr. Ivan Ahčič. Njegova prezgodnja smrt je bolešno odjeknila med slovenskimi emigranti po svetu, saj je bil pok. dr. Ahčič eden od stebrov slovenske politične emigracije, ki ji je s svojim plodovitim delovanjem na socialnem področju večal ugled v svetu, slovenskim rojakom, zlasti slovenski mladini, pa kazal pot in način kako je edino mogoče najti pravično rešitev za težka sodobna socialna in ostala družbena vprašanja.

Spomin na pok. dr. Ahčiča je med slovenskimi emigranti še vedno živ in bo živ vedno ostal, dokler bo v svetu obstajala organizirana slovenska izseljska skupnost.

Z BORNİK - KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1961 V SLEHERNO SLOVENSKO HIŠO, V SLEHERNI SLOVENSKI DOM!

Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije

ODMEVI NA SLOVENSKO FORMULO, VSESRBSKI KONGRES IN KONGRES HSS

Slovenska formula, sklepi Vsesrbskega kongresa v Čikagu in kongresa HSS v Bruslju, so med političnimi skupinami jugoslovanske emigracije v svobodnem svetu vzbudili živahne komentarje, ki so prišli do izraza tako v izjavah raznih političnih osebnosti, kakor člankov v raznih emigrantskih listih.

V Parizu se je, n. pr. pod predsedstvom dr. Živka Topaloviča, predsednika Socialistične stranke Jugoslavije, zbralo več srbskih političnih, javnih in kulturnih delavcev. Rezultat njihovih razgovorov je bil:

Apel demokratični javnosti, v katerem so aktualni vprašanja v jugoslovanski politični emigraciji poudarjajo naslednje svoje stališče ter ugovoritev:

"Podpisani politični in javni delavci demokratične emigracije iz Jugoslavije, pozdravljajo izjavo Narodnega odbora za Slovenijo, s katero se potrjuje volja slovenskega naroda, da se bori za vzpostavitev demokratičnega reda v Jugoslaviji.

Ta slovenska izjava predstavlja novo in odločno vzpodbudo za dogovore med demokratičnimi silami za ureditev naše skupne države Jugoslavije.

Slovenska izjava je važna tudi zaradi tega, ker odklanja vsako sodelovanje s tistim delom jugoslovanskih emigran-

KOMUNISTIČNO BARBARSTVO

Kadar komunisti niso na oblasti, so povsod na svetu najbolj odločni zagovorniki svobode: politične, kulturne in gospodarske. Nikdar in nikjer jim je ni zadosti in nobene priliko ne opuste, da ne bi obsodili režimov s političnimi priporniki za "reakcionarne in fašistične ter protiljudske".

Ko pa pridejo sami na oblast, se pa ti največji svobodnjaki v opoziciji namah sprevržejo v najhujše nasilnike, ki z zločini in s krvjo zatro sleherno svobodo. Povsod uvedejo diktaturo ter pod svojo kontrolo spravijo tudi kulturno ustvarjanje ter življenje. Svobodnega umetniškega ustvarjanja je konec. Kdor se ne mara podrediti zahtevam komunistične stranke in hoče ohraniti svojo voljo še naprej, je pod komunisti opravljen.

Tako je pod komunisti povsod na svetu. To potrjuje znova prav zadnji primer Olge Ivinskaje, sodelavke in prijateljice pok. ruskega pisatelja Borisa Pasternaka, pisca z Nobelovo nagrado počaščene njegove knjige "Dr. Živago". Svoje nasprotovanje komunistični diktaturi in v njo utesnjene političnega in kulturnega ter gospodarskega življenja je Olga Ivinskaja plačala sedaj z odhodom na prisilno delo v Sibirijo.

Pa take stvari se ne dogajajo samo v Sovjetski Rusiji. Tudi pod Titom ni nič drugače. Milovan Djilas je s svojo knjigo "Novi razred" dokaz za to. Ker pokazal na korupcije sedanje komunistične družbe, je moral oditi v zapor.

Tako je bilo z Djilasom. Sedaj pa imajo doma opravko z drugim kulturnim upornikom. Je to znani srbski pisatelj Branko Čopić. Kot komunist je bil vsa leta med vojno v hosti, kjer je videl vse, kar se je tam dogajalo. Videl je, da komunistom sploh ni bilo do tega, da bi se borili za osvoboditev narodov izpod nacistične in fašistične okupacije, pač pa je bila njihova glavna borba za prigrabitve oblasti in za uvedbo komuni-

SPREMEMBA VISOKOŠOLSKEGA ŠTUDIJA V JUGOSLAVIJI

V zadnji številki "Svobodne Slovenije" smo omenili glavne zakonske predpise, s katerimi so sedanji rdeči gospodarji doma spreminjali odn. spreminili pouk na srednjih in ljudskih šolah. Od sprememb niso bile izvzete tudi univerze. Tudi te so prilagodili novemu stanju primerno, kajti tudi one morajo končno služiti temu, da poleg strokovne izobrazbe slušateljem nudijo vse možnosti, da se "vključijo v socialistično stvarnost".

Zadnja sprememba v vseučiliškem študiju so doma izvršili z zakonom o fakultetah in vseučiliših z dne 3. junija 1960. Spremembe, ki jih je prinesel ta zakon so kar pomembne. Glavna je vsekakor ta, da so v sistem visokih šol vključili tudi razne akademije in višje šole. Tako spadajo sedaj pod visoke šole umetnostne akademije ter n. pr. višje pedagoške šole in cela vrsta drugih.

Novost, ki jo je prinesel zakon, obstaja tudi v tem, da v bodoče ni več nujno, da bi kaka samostojna obstoječa fakulteta morala nujno biti vključena v kako vseučilišče. Sedaj lahko take fa-

sičnega režima. Torej ne narodnoosvobodilna vojna, ampak zgolj boj za oblast.

To resnico je Branko Čopić povedal v svojem romanu "Glavi barut - Nemi smodnik". Ko je izšel, je vzbudil med ljudstvom veliko pozornost. Ljudje so ga prebrali, zlasti mladina je pridno segala po njem. Komunistični veljaki so svojemu tovarišu hudo zamerili, da jih je tako neusmiljeno razgalil pred ljudstvom. Zaradi ugleda, ki ga je imel Čopić v vseh slojih, mu pa drugega niso storili, kakor to, da so ga izključili iz partije, iz knjigaren pa pobrali še vse neprodane izvođe romana "Glavi barut". S tem so pa javnost samo še bolj opozorili na to Čopićevo delo ter so ga ljudje tajno še bolj brali.

Ko pa so doma zvedeli, da nemška založba Steingrueben v Stuttgartu pripravljala nemški prevod tega Čopićevega dela ter je njeno izdajanje napovedal list "Deutsche Zeitung" v obširnejšem članku pod naslovom "Legenda o Titovi osvobodilni vojski", so sedanji komunistični oblastniki smatrali, da je nastopil trenutek, ko morajo s silo zamašiti usta pisatelju Čopiću ter mu iztrgati pero iz roke. Naročili so Veliborju Gligoriću, že pred vojno znanemu komunistu, da je v novembrski številki "Književnih novin" objavil strupen napad na Čopića pod naslovom "Dezinformacija". Gligorić hoče Čopića v članku spraviti v zvezo s Sovjetijo in Kominformom. To je pa v Titovini obtožba tistega političnega nasprotnika, ki ga hočejo spraviti na zatožno klop in obsodbo. Zato ne izključujejo možnosti, da bomo kmalu brali, da so Čopića obsodili na večletno zaporno kazen kot kominformista in stalinista, zlasti še, ker je med tem napisal novo delo "Odmirajoči medved", ki pa seveda ni moglo več iziti, ker režimu ni pogodi, ljudje pa nekatera poglavja iz njega prepisujejo kar na stroju in jih širijo dalje.

kultete obstojajo kot samostojne ustanove, tri ali več fakultet raznih strok se pa lahko združi v novo univerzo. N. pr. univerzo tehničnih ved ali gospodarskih in podobno.

Novi zakon o fakultetah in univerzah je predpisal končno tudi spremembe v vseučiliškem študiju. Določil je tri vrste študija na univerzah, od katerih pa vsaka da slušatelju zaključno izobrazbo in določeno usposobljenost.

Prva stopnja študija na vseučilišču da slušatelju tisto strokovno izobrazbo, ki so jo doslej dajale razne višje šole. Druga stopnja odgovarja izobrazbi in strokovni usposobljenosti, ki so je doslej na splošno dajale univerze po starem študijskem sistemu, tretja stopnja je pa določena za specializiranje v gotovih strokah in je njena naloga pripravljati slušatelje za delo po raznih znanstvenih zavodih in ustanovah.

Kot vidimo druga stopnja pouka na univerzah še naprej predstavlja osnovno obliko pouka na posameznih fakultetah. Zaradi tega jo mora imeti vsaka fakulteta, poleg tega pa lahko uvede še

ARGENTINA

PO VOLITVAH V BUENOS AIRESU

V Buenos Airesu, argentinski prestolnici, so bile v nedeljo dne 5. februarja nadomestne volitve. Izvoliti je bilo treba enega senatorja za dobo 9 let in poslanca za dobo do splošnih volitev leta 1964. V volilne imenike je bilo vpisanih 1.794.939 volilcev - 942.236 žensk in 852.613 moških. Volilna udeležba je bila 84%.

Volitev se je udeležilo 18 političnih skupin. Senatorsko mesto je dobil kandidat Argentinske socialistične stranke dr. Alfred Palacios, poslansko mesto pa kandidat ljudske radikalne stranke Carlos Adrogue. Prvi je dobil 315.646, drugi pa 310.013 glasov. Oba kandidata pripadata opoziciji.

Nedeljske volitve so opozorile na več značilnosti. Tako je dejstvo, da je vladna intransigentna radikalna stranka močno nazadovala tudi pri teh volitvah. Pri volitvah leta 1958 je dobila za senat 568.171 glasov, v nedeljo se je pa številu oddanih glasov za njenega kandidata za senat znižalo kar na 251.136. Pri poslanskih volitvah je ta stranka leta 1958 dobila v Bs. Airesu 307.145 glasov, v nedeljo pa 251.136. Izgubo tolikšnega števila glasov pripisujejo okolnostim, da zanj od zadnjih volitev niso več glasovali levičarsko usmerjeni lastni pristaši, zatem vsi njeni volilci od desničarjev do komunistov in med temi vsi peronisti. Toda strankinim funkcionarjem volilni poraz ne jemlje poguma. Tako je notar minister dr. Vitolo Časnikarjem izjavil, da so volitve najboljše dokaz za pravilnost politike sedanje vlade, ko zatrjuje, da stranke lahko svoje politične cilje dosegajo po zakoniti poti in ni treba iskati možnosti za nasilne prevrate. So tudi dokaz, da je v deželi svoboda in demokracija ter so zato stranke imele vso možnost za svobodno volilno kampanijo. Predsednik

študij po prvi in tretji stopnji. Študij na univerzi po prvi in drugi stopnji pouka ne more trajati več kot štiri leta. Izjeto je dovoljeno še eno leto več, lahko se pa zaključiti tudi že v treh letih.

Z uvedbo tretje stopnje pouka za uvajanje v znanstveno delo so doma spreminili tudi značaj doktorata. Kajti pravo kandidata za znanstveno delo, ki jo je doslej imel poglavlje študij za dosego doktorske časti, je sedaj prevzel pouk na univerzi po tretji stopnji, ki se zaključuje z dosega akademskega naslova "magister". Za doseg doktorata po novih predpisih so določeni posebni pogoji. Med drugim mora kandidat napisati in predložiti ter braniti disertacijo. Ustmene izpite so odpravili.

Novost, ki jo je prinesel novi zakon o fakultetah in univerzah je tudi ta, da je sedaj mogoče vpisati na univerze tudi brez končane srednje šole. S tem so dali možnost visokošolskega študija vsem, ki so nadarjeni v eni ali drugi stroki, pa jim pomanjkanje srednješolskega študija dosedaj ni dovoljevalo, da bi si znanje izpopolnjevali na univerzi. Svojo strokovno usposobljenost pa morajo seveda izpričati s sprejemnim izpitom.

strankinega poslanskega kluba dr. Machado je zato izjavil, da so nedeljske volitve "volilna zmaga vlade", senator Racedo je pa napovedal, da so to zadnje volitve, ki jih je vlada izgubila, kajti vlada je že premagala vse velike težave, ki so spremljale njene dosedanje napore za ozdravitev gospodarskega življenja v Argentini.

Važna ugotovitev nedeljskih volitev v Buenos Airesu je velik porast glasov skrajne levice, kajti Argentinska socialistična stranka je močno levičarska in od komunistov precej infiltrirana, zato z njene strani ni nikdar čuti odločne obsodbe komunizma in njegove diktature, kakor to ob vsaki priliko stori prof. Americo Ghioldi, vrhovni Demokratske socialistične stranke. Saj je pa tudi ravno zaradi komunističnega vplivanja od zunaj prišlo do razkola v argentinskem socializmu in se je Ghioldijeva politična skupina, ki ne bo bitu poslušno orodje komunistov, odločila za lastno Demokratsko socialistično stranko. Zato ni nikogar presenetila odločitev komunistov, ki so pozvali svoje pristaše - odkrite in tajne - naj pri volitvah glasujejo za kandidata argent. soc. stranke dr. Palaciossa. Zanj so tudi glasovali levičarsko usmerjeni peronisti in tudi levičarski disidentni vladne intransigentne radikalne stranke, t. j. skupine, ki so pred leti sestavljale tkzv. ljudske fronte, ki so se jih komunisti posluževali, da so z njimi varali nepoučeno javnost in si tako lažje ustvarjali politične položaje v raznih državah. V Argentini komunisti že precej časa prihajajo s svojimi predlogi o potrebi ustanovitve "široke demokratske fronte, ki naj bi nastopala enotno in v deželi prevzela oblast v svoje roke".

Zato po nedeljskih volitvah tisti, ki komunistično taktiko dobro poznajo, demokratske politične stranke opozarjajo na budnost pred novim komunističnim spletkarjenjem v Argentini. Tako zlasti odločno protikom. usmerjeni popoldnevnik "Correo de la Tarde". Dr. Palaciosu je pa k izvolitvi brez dvoma pripomoglo tudi njegovo dolgoletno politično delovanje in razne socialne pridobitve, ki jih je v svojem javnem življenju priboril delavskemu stanu.

Ljudski radikalni pri nedeljskih volitvah tudi nazadovali, vendar so kljub raznim notranjim trenjem izpričali solidnost svoje politične skupine. Močno nazadovanje so pa pokazali peronisti, kajti število praznih glasov se je od zadnjih volitev lanske leto znižalo kar na 120.000, kar potrjuje, da je vedno več ljudi med njimi, ki so začeli razmišljati z lastno glavo in ne slede več slepo Peronovim navodilom iz inozemstva. Ostale politične skupine so v glavnem zadržale svoje moči. Med temi so tudi krščanski demokrati. Značilnost nedeljskih volitev je bila tudi veliko število manjših političnih skupin, od katerih pa nobena ni imela možnosti na uspeh, število za vse oddanih glasov je pa precejšnje in ne prinaša prav nobenega pozitivnega rezultata.

s članki v časopisih ali pa javnimi predavanji svojih šefov in pristašev proti trinarodni federaciji države Jugoslavije in trem državnim zavestim. Toda nekateri so od dvajsetajšnjega tega stališča odstopili in zahtevajo zbiranje vseh Srbov v eno edinicno in vseh Hrvatov v drugo, toda niso mogli povedati poti, po kateri bi do take rešitve lahko prišli. Vsekakor zato, ker je niti sami ne morejo najti, razen tistih molotjevskih, ki so jo našli v razdelitvi Bosne in Hercegovine med Srbijo in Hrvatsko.

Mi odločno nastopamo proti takemu nedemokratskemu pojmovanju, ker Jugoslavija ni mogoča s tremi federalnimi edinicami, ker je zaradi pomešanosti nemogoče zbrati vse Srbe in vse Hrvate v federalni edinicni (razen, če bi se odločili za bolečo in težko izvedljivo operacijo - preseljevanje prebivalstva).

Razen te nemožnosti, federacija na osnovi trializma, t. j. treh narodnih edinic in treh državnih zavesti, vodi neizbežno v razpad države vsled nacionalizma, ki bi se razplamteli v borbi za področja. Ta borba bi v prvi vrsti zapela Bosno in Hercegovino. Razbitje Bosne in Hercegovine je pa pot, ki vodi v razbitje jugoslovanske državne skupnosti in s tem v zvezi tudi srbske narodne celine. Treba pa je pri tem strogo upoštevati neizpodbitno dejstvo, da je ogromna večina bosnansko-hercegovskega prebivalstva enodušna v zahtevi, da se ne sme razbijati v dolgi zgodovinski dobi ustvarjene politične celote Bosne in Hercegovine.

Pa tudi, če bi Srbija zadržala celo

Bosno in Hercegovino, ali bi mogli izpisati iz srbske narodne celine Srbe v Hrvatski, Slavoniji in Dalmaciji, ta veliki rezervoar naše narodne moči!

Če se upoštevajo samo posebni srbski interesi, je treba poudariti, da ideal srbskega naroda nikdar ni bil, da bi ustvarili Srbijo z mejami na Uni, Vrbsu, Bosni ali Drini, temveč zedinjenje vsega srbskega naroda, ki je bilo končno doseženo v okviru države Jugoslavije.

Hrvatski separatisti morajo upoštevati dejstvo, da med Srbi in Hrvti ne obstoja nobena mednarodno priznana meja. Toda, če bi po nesreči postavljali to mejo po etnično mešanih področjih, potem bi morali o tem vprašati ljudstvo, ki tam živi; in to ne samo v Bosni in Hercegovini, ampak tudi v Dalmaciji in Hrvatski.

Edinstvo vseh Hrvatov, kakor tudi edinstvo vseh Srbov, je mogoče obdržati samo v skupni federativni državi Jugoslaviji.

Zato pozivamo našo emigrantsko javnost, da upošteva politično stvarnost in da se ne predaja raznim iluzijam. Tako bo zadržala vse nedemokratske težnje in vidno demagoško propagando, ki vse bolj poplavlja našo emigracijo.

Tako kot Srbi, kakor tudi kot pripadniki jugoslovanske emigracije, se obračamo na vso demokratično javnost, da podpre in pozdravi iniciativo bratov Slovencev za skupne razgovore. Demokratične sile naše emigracije morajo ustvariti demokratično skupnost Jugoslavije in voditi skupno akcijo. To je pot

za pravo borbo proti komunistični diktaturi in za vzpostavitev demokratičnega reda v naši domovini."

Ta "poziv demokratični emigraciji" so podpisali: Dr. Živko Topalović, odvetnik in publicist, dr. Branko Miljuš, biv. minister, Omer Kajmaković, publicist in biv. n. poslanec, dr. Radivoje Vorkapić, advokat in biv. n. poslanec, Dr. Aleksander Vukčević, biv. opolnomočeni minister, Teofil Djurović, biv. opolnomočeni min., Bogdan Lekić, advokat, dr. Milorad Radovanović, biv. šef Centralnega predsedništva vlade, Radmil Grdjić, dr. Milan Purić, advokat, Milan Bandović, prof. in publicist, dr. Milenko Radotić, publicist, Dimitrije Lazarević, advokat, dr. Drag. Stevanović, zdravnik, Boško Vračarević, urednik "Savremenika", Mihailo Stefanović, advokat, dr. Miloslav Matić, biv. šef kabineta predsednika vlade, dr. Milan Bojčević, prof., Djordje Radovanović, publicist, Ing. Stanko Ržanićanin, Dragan R. Aćimović, publicist, Ing. Milan Vešović, Marko Milunović, prof. in publicist, Ing. Miomir Brečić, Nastas Petrović, dijak prava, Bora Nikolić, sindikalni funkcionar in Bora Nišić, dijak. Stališče demokratske revije "Naše Reč". O važnih jugoslovanskih notranjih političnih vprašanjih je zanimivo tudi stališče znane demokratske revije "Naša Reč", ki izhaja v Angliji.

Decembrska številka te revije poudarja, da je "Apel srbski demokratični javnosti posebno važan. Važen zlasti zato, ker je sestanku, na katerem je bil sprejet, predsedoval dr. Živko Topalović".

Novice iz Slovenije

Na vseh srednjih šolah v Sloveniji, tako strokovnih kot gimnazijah, je bilo lani okoli 3300 absolventov. Med temi so izvedli anketo ali in kje mislijo nadaljevati študij. Po izvršeni anketi je 2100 absolventov izjavilo, da bodo nadaljevali študij na univerzi in visokih ter višjih šolah. Od tega števila se je v zimskem semestru vpisalo na ljubljansko univerzo 1800 absolventov, drugi so se verjetno odločili za študij na raznih višjih šolah v Ljubljani in Mariboru. Za vpis na univerzo se je prijavilo tudi več absolventov srednjih šol iz prejšnjih let. Tako iz leta 1959 300 kandidatov, iz prejšnjih let 526.

V letu 1959 se je vpisalo na ljubljansko univerzo v prvi letnik 2667, leta 1960 pa 3545 novincev. Od tega števila se jih je prijavilo za izredni študij 1047. To število je visoko zaradi tega, ker sprejemajo izredne slušatelje tudi vse gospodarske fakultete.

Novinci na ljubljanski univerzi so si na študij predmetov za svoje poklice izbirali takole: naravoslovna fakulteta 175, filozofska 325, ekonomska 324, pravna 633, arhitektura 151, gradbeništvo 86, geodezija 15, elektrotehnika 337, strojništvo 388, rudarstvo 38, metalurgija 71, kemija 130, tekstilna tehnologija 133, tehnična fizika 35, agronomija 128, gozdarstvo 141, splošna medicina 234, stomatologija 130, veterina 16. Od vseh prijaviteljev kandidatov jih je 737 iz drugih republik.

Umrli so v Ljubljani: Bogomil Štolba, kovinostrojar v p., Leopold Legat, Elza Mihalek, roj. Vrba, Terezija Dejak,

Franc Podgornik, učitelj v p., Franc Boniš, upok., Martin Kukec, vlakovodja v p., Rihard Firm, upok., Francka Širok, roj. Možina, dr. Anton Cizelj, primarij, Slavko Trebar, upok., Ivan Suhadolc, mizarški mojster, Alojzija Klopčaver, roj. Kapelj, vdova, Julka Šuput, roj. Podbregar, Jože Prečar, predmetni učitelj, Stane Šurk, uslužb. mesnega industrijskega obrata Emona, Peter Marković, upok. Rado Piškur, Alojz Mestner, Milka Žitnik, roj. Tomše, Ivanka Kozjak, roj. Simončič, učit. v p. in Jožefa Ostrožnik, roj. Bergant v Lokah, Terezija Samec v Lipovcu, Darko Jenko v Litiji, Karel Slatinec v Vojniku, Frančiška Tovornik v Celju, Franc Bokal, žel, upok. v Litiji, Julijana Kranjc v Trbovljah, Jože Meh, pos. v Žalcu, Majda Jontez, učit. v Grizah, Danilo Zupšek, strojnik v Vevčah, Slavko Zagorc v Zidanem mostu, Stanko Reicher, pos. v Cirkulanah, Viktor Hrovat, pos. v Kamni gorici, Frančiška Ahčin, roj. Pintar, biv. gost. v Stari Loki, Franc Dimnik, pos. v Sostrem, Franc Marincek, ravnatelj Trgovske šole v p. v Celju, Leopold Debelak, kovaški mojster v Radečah, Ada Ivanetič, roj. Turk, učit. v p. Novem mestu, Ivana Zelnik v Sori, Antonija Poljšak, roj. Uranč v Brezovici, Ciril Zajc v Izoli, Marija Kralj, vdova Umek, roj. Hauptman v Trbovljah, Vojko Oset, revirni gozdar v Celju, Marija Blaznik, roj. Hribar v Trbovljah, Franc Mihevc v Kubedu pri Kopru, p. Benvenut Winkler, frančiškan-zlatomašnik na Brezjah, Franc Šmid v Trzinu, Mirko Otovic v Radovljici

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnosti

Poroki. V soboto dne 4. februarja so se poročili: V cerkvi Marije Pomočnice v Don Boscovem zavodu Marijan Hribar in gđ. Ljudmila Smole. Za priči sta bila Zdenko Hribar in Stanislav Smole; poročne obrede je opravil g. dr. Jože Rant. V San Martinu pa Karel Tomšič, primorski rojak in gđ. Amalija Barkovič, ki je pred dvema leti prišla iz Slovenije. Poročil ju je g. Jože Jurak. Novoročeni-

cem želimo vso srečo in obilo božjega blagoslova.

Družinska sreča. V San Martinu je krstil g. Janez Langus Alojzija Jožefa Rezelj, sina Lojzeta Rezelj in Marinke, roj. Mežnar. Za botra sta bila ing. Jože Rezelj ter Marija Mežnar. Srečni družini naše čestitke.

Jager Anton, ki je nedavno dobil težje poškodbe na nogi pri avtomobilski nesreči, je še vedno v bolnišnici na Ezeizi. Zelo bo vesel, če ga bo kdo od prijateljev in znancev obiskal. Mi mu pa želimo, da bi se čimprej popolnoma pozdravil.

† Marija Esih. V nedeljo dne 5. februarja 1961 je umrla kot žrtev materinstva ga. Marija Esih, roj. Smerdu. Novica o njeni smrti se je hitro razvedela po slovenskih kolonijah ter je povsod vzbudila globoko sočutje z njenim možem Jožetom Esihom v Floridi, ki mu je družinsko srečo ob rojstvu sinčka smrt zveste in ljubeče žilenske družice sprejela v neizmerno bol in žalost. Pogreb rajne Marije Esih je bil v ponedeljek 6. februarja na pokopališču v Olivos. Vodil ga je spiritual slovenskega semenišča v Adrogueru dr. Filip Zekelj ob asistenci gđ. Albin Avguštin, dr. Alojzija Starca in Matije Borštnarja. Dr. Zekelj se je od umrle slovenske matere in žene poslovil pred odprtim grobom tudi z lepim nagovorom. Naj počiva v miru, Jožetu Esihu in vsem ostalim sorodnikom pa izrekamo iskreno sočutje.

† Apolonija Kralj. Iz Ljubljane je prišlo žalostno sporočilo o smrti ge. Apolonije Kralj, roj. Ovišič. K zadnjemu po-

SLOVENC I POSVETU

BRAZILJA

Iz življenja Slovencev v Sao Paulu

Pričujoči dopis je bil napisan in odposlan iz Sao Paula v Brazilju v sredini decembra 1960. Na pošti pa je nekje obtičal in smo ga dobili šele te dni. Objavljamo ga kljub zamudi, ker nam nudi sliko življenja slovenske skupnosti v Sao Paulu.

Urediništvo

Slovenci v Sao Paulu so 11. decembra 1960 že tretjič povabili sv. Miklavža. Za njegov prihod se je zbralo blizu 150 ljudi, kakor še nikoli doslej. Prišli so posamezniki in družine ne le iz okoliških mest (Sto. André, Sto Amaro, Guarulhos), temveč tudi iz Campinas (100 km), in celo iz bivše prestolnice Rio de Janeiro (540 km). Slovenci v Brazilju namreč nimamo tiste sreče, kot recimo rojaki v Buenos Airesu, da bi mogli hoditi od predstave do predstave in je zato za nas miklavženje velik dogodek. Tudi šolskega tečaja, na žalost, še nimamo, a se zato otroci doma učijo slovenskih pesmi, se pri tem učijo branja in si širijo besedni zaklad. Po slovenski službi božji povedo pesmi, ki so se jih naučili.

Kot vsak mesec, je bila na drugo nedeljo meseca decembra v ulici Frei Caneca v cerkvi Sv. Duha od petih popoldne maša, katero je opravil rev. Niko Žužek, D. J., ki je tokrat prvič prišel med svoje rojake iz 70 km. oddaljenega pristanišča Santos. Nihče nam ne bi znal tako lepo govoriti o sv. Miklavžu, kot nam je govoril v pridigi o svojem nebeškem zavetniku. Tudi petje je bilo lepo kot smo že vajeni. Saj nas pri-

dejo tudi domačini radi poslušati, češ da pojem kot protestanti (t. j. večglasno), za kar gre hvale pevcem in organizatorjem, ki jih prihaja 200 km. daleč orlat k slovenski maši.

V farni dvorani je navzoče najprej pozdravil g. Franko Cotič, ki biva tu že 35 let in mu je prosvetno delo slejkoprejel zelo pri srcu. Z njim sta deklici Sonja Jančar in Milenka Slivnik deklamirali prigodni pesmici o sv. Miklavžu (G. Mirko Kunčič naj še kako napravi!). Zatem je Rev. Ludovik Ceglar po slovensko in portugalsko pojasnil, da sv. Miklavž ni isto kot Papai Noel. Po njegovem govoru je v poltemno dvorano skozi okno planil divji parkelj, da se ga je otročad resno prestrašila. Od druge strani je med tem s tremi angelčki dostojanstveno vstopil sv. Miklavž, napravljen lepše kot kak drug škof. Po nagovoru v slovensčini in portugalsčini je poklical pred svoj prestol Rev. Žučka in ga po litinsko nagovoril. Sv. Miklavž je sploh govoril vse mogoče jezike. G. Žuček je moral moliti po rusko očenaš. Povedal je tudi, da se je rodil prav za Miklavžev dan. Sledili so mu na oter otroci in odrasli in prejemale bogata darila. Le Janko Mestnik je imel smolo. Vzel ga je parkelj, a moral ga je izpustiti na Miklavževo zahtevo, ker je zanj v solzah prosila sv. Miklavža njegova štiriletna sестrica. Štirim pevcem je sv. Miklavž velel zapeti pesem: "Poslušajte vsi ljudje", otroci pa so za povrstjo deklamirali ali peli pred Miklavžem slovenske pesmi, ki so se jih med letom naučili. Po Miklavževem od-

Vsaki teden ena

ZNAMENJE Simon Gregorčič

Na polju znamenje stoji, podobna krasna v njem žari, ni slika blažene Device, svetnika ne in ne svetnice.

Čeprav svetec svetnika ni, čeprav obravnava sliko ni, podoba ta je meni sveta, časti jo moja duša vneta.

Pred njo presvetlo luč gojim, lepó, zvesto za njo skrbin, naj sveți sonce, zvezde jasne, pred sliko moja luč ne ugasne

In cveték, ki lepó cvetó, s pobožno berem ji rokó, pred njo prekrasne vence devam in zraven glasne pesmi pevam.

Ni znamenje na polju, to moje je srcé gorko in ta obraz, prepoln miline, je slika moje domovine.

Ta svetla luč — moj srčni žar, le njej plamtí in bo vsekdar, in z duše, cvetjem plemenitim njo kitil bom, kot zdaj jo kitim.

Njo prvi spvej je moj slavil, poslednji njej se bo glasil: in zadnji glasi ti mi bojo: og čuvačj domovino mojo!

hodu je sledil prigrizek in nevezan razgovor med splošno zadovoljnimi otroki in odraslimi ter ogledovanje daril.

Ni dvoma, da se pri vsem tem slovenska beseda ohranja in poživlja, vsem pa pripravlja nekaj ur poštenega razvedrila, četudi ob misli na mlada leta k temu solze zalijejo oči.

Naj še dodamo, da pride k nam iz južne zvezne države Rio Grande do Sul Rev. Viktor Pristov. Prav tako se vrne za božič iz Evrope Rev. Alojzij Ilc."

ZDA

Iz pisma naročnika g. Franka Želeta: "Koledar Svobodne Slovenije" sem dobil. To leto imamo tri Koledarje. Vaš je med vsemi najbolj zanimiv. Velika zasluga gre vsem, ki so se potrudili, da so prispevali tako lepe spise in žrtvovali dosti prostega časa in gotovo tudi noči. Vse za korist našega naroda.

Tu v Ameriki je trenutno 5 milijonov ljudi brezposelnih. V tovarni, ker dela moj sin, so delali v tleh turnih. Sedaj so dva uknili in obržali samo enega. Delavstvo so odpustili. Moj sin ima srečo, da ni bil odpuščen. Upa, da tudi ne bo.

V "Svobodni Sloveniji" ste lepo opisali slavnosti ob nastopu novega predsednika ZDA Kennedyja. Mi smo potek slavnosti gledali doma na televiziji. Je bilo res nekaj veličastnega.

K tej slavnosti naj še dodam: V sprevodu so bili Indijanci na belih konjih in oddelek pešcev, ki so imeli okoli glave velike obroče, na njih pa perje. Bilo je dolgo. Verjetno od nojev ali orlov.

V vsaki enoti sta bili dve vrsti bobnov. Bili so veliki, da so jih komaj nosili pred seboj in neprestano so tolkli po njih. To je čisto indijanska navada, ko vse dogodke sporočajo z bobnanjem.

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZGODOVINSKI ATLAS SLOVENIJE

Leta 1848 so se Slovenci zavledli narodne celotnosti in izdelali narodni program. Razkasanost je bila delez Slovenije v zgodovini. Kdaj bo uresničen stoletni sen? Kdaj bomo zagledali Domovine celotni obraz?

Špital na Koroškem — februar, 1948.

Tak je bil uvod, ki ga je bil napisal prof. Roman Pavlovčič k prvotni, taboriščni izdaji svojega zgodovinskega atlasta. Delo, ki ga je avtor snoval dolga leta, je izšlo za stoletnico narodnega prebujenja — v begunskem taborišču — daleč od domovine in virov, razmnoženo na formatu pisanjske pole, kakor živ dokaz idealnega rodu.

Danes po dvanajstih letih pa izdaja Slovenska kulturna akcija na drugi polobli isti Atlas, popolnoma prebran, razširjen in prenovljen, v svečani obliki, da bi bil v ponos vsakemu narodu.

Devedeset zemljevidov, pomešanich z grbi in povezanih z razlago zgodst dvatisoč let Evrope, kakor na filmskem traku, in razumljivo vzporedje. Pred nam se izvija iz senc zgodovina Slovenije. Vrzel, ki so jo starši tako čutili in o kateri je bilo prav na tem mestu že

čitku so jo položili pri Sv. Križu v Ljubljani. V Argentini žaluje zanjo njen sin Janez Kralj, agilni delavec v raznih izseljenskih družtvih in ustanovah, kateremu izrekamo globoko sočutje, rajna pa naj počiva v miru v domači zemlji.

Pograjčeva mama iz Celja je prišla na obisk k svojem v Argentino. Želimo ji prav prijetno bivanje med nami.

pisano, je v veliki meri zagozdena. Kralj Samo, Kocelj, Karantanija, Ilirija, ne bodo več prazna imena. Upajmo, da bo Atlas vzbudil med starši in otroki radovednost in željo po znanju do take mere, da bo kmalu potrebna in zaželela še izdaja malega zgodovinskega priročnika, ki bo razširil obzorje, katerega Atlas v besedi in risbi nakazuje.

Več kakor točnost posameznih zemljevidov, podrobnosti, o kateri naj sodijo strokovnjaki, je važno dejstvo, da je Atlas med nami; kajti, kakor pomagata zemljepisna karta, da najdemo svoje mesto v prostoru, nam Zgodovinski atlas jasno kaže prehojeno pot v času. In kaj je važnejše za narod v sedanjih nemirnih razmerah, kakor točna orientacija in pravilno izhodišče?

Ko človek prelistava slikovite strani Pavlovčičevega Zgodovinskega atlasta Slovenije, začuti, da tudi za nas razvoja še ni konec. Obraz domovine se odkriva počasi, a gotovo. Že slutino njegovo veličino za kopreno preteklost in sedanjosti.

Zgodovinski Atlas lahko kupite ali naročite ali v Dušnopastirski pisarni R. Faleon 4158, Bs. As., ali pa pri Slov. kult. akciji, Alvarado 350, R. Mejia.

BLED

PRVI HLADILNIK
S SLOVENSKEM IMENOM!

Sedaj v štirih velikostih, najmodernejših oblikah in opremi. V kvaliteti prekaša najboljša, v cenah najcenejše.

Dvojna garancija za dobo 5 let!
Oglej in nabavi si ga pri

Novak P

Cerrito 2245, Lomas del Mirador

Dalje pravi, da "je bila srbska narodna organizacija potrebna od prvih dni naše emigracije, ker so bile notranje emigrantske zadeve, ki so bile čisto srbskega značaja, kakor je pa tudi na drugi strani bilo nujno, da bi nas pred inozemstvom zastopala skupina ljudi, ki bi predstavljali vse narode Jugoslavije. Toda za Srbe v emigraciji se pojavlja še ena neprijetna dolžnost: emigrantsko gibanje za izdvojitve Hrvatske iz celine Jugoslavije postaja vse večje in povzroča vedno več skrbi, v koliko seveda emigracija sploh more kaj vplivati na spremembo sedanjega stanja v današnji Jugoslaviji. Mi Srbi moramo biti pripravljani na vsako eventualnost in zato je potreba po srbski organizaciji v inozemstvu mnogo večja, kakor pa kdo navadno misli. In končno ne oziraj se na to ali bo Jugoslavija kot skupnost narodov preživela spremembo režima ali ne, mnogi demokratski emigranti hočejo imeti uspešnejšo skupno okcijo vseh tistih elementov, ki nočejo preudicirati reševanja narodnostnega vprašanja, hočejo pa skupno sodelovati pri delu proti sedanjemu režimu v Jugoslaviji".

"Toda ta 'apel emigraciji' je prišel še iz drugega zelo važnega razloga. Med letom (1960 op. ur) se je v Čikagu ustanovil tkzv. Srbski narodni odbor. Sestavljajo ga nekateri ljudje, ki so svoj čas pripadali napadalnemu ekstremističnemu gibanju pok. veleposlanika Fotića in srbskih izseljencev na čelu z g. Mihajlom Dučićem. Tak je primer je z g. Momčilom Djujičem in njegovo or-

ganizacijo "Poker srpskih četnika Ravna gora", kakor tudi s škofom g. Dionizijem in njegovim cerkvenim aparatom v ZDA. Tem so se pridružili predstavnikih dveh političnih strank, zemljoradnikov in radikalov. Dokler je bil še živ veleposlanik Fotić, se ni bilo mogoče približati srbskim izseljencem, toda "tajnikovanje" žeta Nikole Pašića dr. Bože Purića v Čikagu, je privedlo do razpada ameriškega srbstva. Predsednik zemljoradniške stranke in dolgo reklamirani vodja emigrantskih radikalov so izkoristili fizično smrt veleposlanika Fotića in "politično" dr. Purića ter sta poskusila napraviti napad na del srbskih izseljencev, ki drugače že izginja iz pozornice javnega življenja Amerikancev srbskega rodu v ZDA.

Neiskreno skršen dr. Milan Gavrilović in iskreno ambiciozen Stevan Trivunac sta prišla tudi še do velike zgodovinske sile v zadnjem stoletju srbske zgodovine: do tkzv. dvorske pisarne. Tako je prišlo namesto do sedanje delitve na "čelik" (jeklene op. ur) Srbe in "jugoslave" še do tretje skupine "dvorskih Srbov". V tem je glavna zasluga minulega čikaškega kongresa Srbske narodne odbrane.

Demokratski elementi med Srbi izven Jugoslavije niso pokazali velike sposobnosti ne samo za organizacijo, ampak tudi ne za razčiščevanje pojmov, solidarnosti in skupnega stališča. Sam dr. Topalović je bil več kot desetletje izven političnega delovanja. Zato njegov prihod na to področje pozdravljamo. Apel, zbor, ki mu predseduje, smatramo

za nov korak pri zbiranju srbskih demokratskih elementov in nov korak k razpravljanju in skupnem delu demokratskih elementov drugih narodov Jugoslavije v emigraciji. Ta apel pokazuje, da demokratska zavest in čut pri veliki večini demokratsko orientiranih Srbihi nista ugasnili, kakor tudi ni izgnila razumnost za reševanje narodnostnih vprašanj v Jugoslaviji. Smatramo, da je treba posebno pozdraviti tiste zemljoradnike in radikale v emigraciji, ki so dolga leta sledili svojim dejanskim ali navideznim šefom, ki pa so v usodnem času nastopili v obrambo edino razumne politike, ne ozirajoč se pri tem na osebnosti. Tu želimo zapisati imena kot so dr. Mlajuš, dr. M. Purić, Bandović, M. Stefanović in drugi.

Končno želimo poudariti samo še tri glavna dejstva v zvezi s tkzv. Srbskim narodnim odborom v Čikagu in "Apelom demokratski javnosti" v Parizu. Mnenje, izraženo v gornjih vrstah, je osebno. Zveza Osvobodjenje bo o tem vprašanju na določenem mestu in v določenem času še povedala svoje stališče. Na drugi strani se nam pa zdi, da je treba po petnajstih letih, ki smo jih preživeli izven Jugoslavije, povedati naslednjo resnico: Emigracija nima več pravice — morda jo je v prvih letih begunstva imela, da bi se smatrala bodisi kot celino ali samo kot del za nekega predstavnika naroda. Boljši in aktivnejši del emigracije ima samo pravico delovati v inozemstvu kot pripadnik naroda Jugoslavije, ne pa kot njegov opolnomočenec. Tkzv. Srbski narod-

ni odbor v Čikagu po načinu svojega nastanka, idejah, ki jih zastopa in pretenzijah, ki jih zasleduje, jasno, pokazuje, da postopa po klasično emigrantskem načinu: da želi vrnitev na predvojno stanje, za katerega ni nobene politično-socialne osnove, pa tudi ne nobene druge. Kako daleč je v tem pogledu šel tkzv. Srbski narodni odbor gg. Gavrilovića, Trivunca in Djujića pokazuje dejstvo, da pri volitvi tega odbora ne samo da niso sodelovali demokrati in socialisti — Zveza Osvobodjenje ni bila povabljeni nikdar na sodelovanje pri delu tkzv. zbiranja srbskih sil, ampak tudi ni sodelovalo niti "Združenje borcev" "Draž Mihajlović", pač pa je pri volitvi tkzv. Srbskega narodnega odbora sodelovalo Združenje "Milan Nedić". To pokazuje, da se sedanji SNO poslužuje mnogo reakcionarnejših sredstev, kakor se jih je pa pok. SCNO na čelu s pok. veleposlanikom Fotićem, To tudi dokazuje, da sed. SNO ne predstavlja samo gibanje za "ancien regime", ampak predstavlja gibanje, v katerem sodeluje tudi del srbske kolaboracije iz časa II. svet. vojne. Take stvari sta si mogla dovoliti samo dr. Gavrilović, ki je bil zavezniški minister med vojno, in Trivunac, ki nas je svoj čas skoro oglušil s svojimi hvalospevi Milovanu Djilasu v svojem nekdanjem "Radikalu".

Upamo, da bodo demokratski elementi srbske emigracije po ameriškem in evropskem kontinentu brez pretenzij z večjo vztrajnostjo, solidarnostjo in organiziranostjo pred nevarnostmi, pred katere so jih postavili hrvatski separa-

tisti in srbski ekstremisti, našli način za določitev politike in da bodo to politiko potem izvajali v organizacijski skupini".

"Mačkova upokojitev"

Pod tem naslovom je dr. Živko Topalović v Glasu kanadskih Srba dne 6.X.1960. napisal članek, s katerim je komentiral sklepe II. kongresa Hrvatske seljačke stranke in Bruslju. V njem med drugim naglašja, da so "delo in sklepi" tega kongresa posebno važni zaradi tega, ker je na njem dosedanja politika Hrvatske seljačke stranke v emigraciji končno spodsnila v novo smer, ki je v nasprotju z dosedanjim politikom te stranke. Nova orientacija stranke, da je dobila izraz "v dejanski spremembi vodstva stranke", kajti skrivaj je bila izvršena upokojitev Vladka Mačka in vodstvo stranke z novim programom in novo politikom je prevzel dr. Juraj Krnjevič". Dr. Topalović pravi, da v tem pogledu sicer ni bil sprejet "noben formalen sklep, toda vse delo in vsi sklepi kongresa jasno kažejo na Mačkovo 'tihu likvidacijo' — upokojitev".

Dr. Topalović zatem popisuje potek kongresa. Pravi, da ga je organiziral in mu predsedoval dr. Krnjevič, duhovno ga je pa vodil delegat stranke iz Kanade dr. Mladen Gjunio Zorkin, ki je med drugim izjavil: "Danes ni nobenega dvojnega v glavi slehernega Hrvata, da dr. Krnjevič vodi hrvatsko borbo". Zatem dr. Topalović navaja, da so Hrvati doslej imeli "Fond dr. Mačka za svobodo Hrvatske". Fonda ne bodo likvidirali. (Nadaljevanje v prihodnji številki)

VPRAŠANJE EVROPEJCEV V ALŽIRU

O problemu, kaj se bo zgodilo ali kaj bi bilo treba napraviti z Evropejci, ki žive v Alžiru, ko bi se alžirski problem rešil na ta ali oni način, že dolgo razpravljajo francoski gospodarski, diplomatski in socialni strokovnjaki. Pretekli teden je skupina takih strokovnjakov, ki se imenuje Club Jean Moulin (po francoskem junaku ilegale, ki se je usmrtil, ko so ga ujeli nacisti) v Parizu izdala poročilo, v katerem ugotovlja med drugim naslednje:

Tudi če Alžir ne bo dobil samostojnosti, bo gospodarski pritisk prisilil stotisoče Evropejcev na emigracijo. Zaradi slabe vrednosti in nizkih plač (povprečen letni dohodek muslimanskega kmeta je samo 3% letnega dohodka evropskega kmeta), so muslimani bežali z dežele in imajo sedaj večino v vseh alžirskih mestih, razen v Oranu, kjer je Evropejcev 51%. V mestih vlada velika konkurenca za navadne službe ter muslimani v tej tekmi zmagujejo. Če bo vlada izpolnila svojo obljubo, da bo spravila muslimane v civilne in upravne službe, bo treba najti nove službe za desetisoče nižjih francoskih uradnikov. Na drugi strani pa bo treba dati muslimanom dobro zemljo, da bi preprečili nadaljni beg z dežele, kar pomeni, da jo bo treba odvzeti 30.000 evropskim lastnikom.

Večina Evropejcev je bila rojena v Alžiru in ima isto pravico živeti tam, kakor jo imajo muslimani, prav tako pa je tudi resnično, da bo morala Francija, če bo hotela zadržati en milijon Francozov tam, izvesti prisilne ukrepe, da bi preprečila muslimanski napredok. Prisilna preselitev alžirskih Evropejcev v Francijo ne bi pomenila zanj

gospodarske nevarnosti. Do 400.000 Francozov je mogoče repatriirati v Francijo v teku desetih let, brez posebnih nevarnosti za francosko gospodarstvo. Francija ima manj prebivalcev na kv. kilometer kakor Švica ter se je prebivalstvo v zadnjih desetih letih zvišalo za komaj 7% (v USA za 18%) Zlasti južna Francija bi mogla s pridom sprejeti alžirske kmete. Zahodna Nemčija in Nizozemska sta proporcionalno sprejeli več beguncev iz Vzhodne Nemčije in Indonezije in sta prenesli dotok. Celo 360 milijonov dolarjev, kolikor bi jih moral Pariz potrošiti za odškodnino za dobrine, ki bi jih alžirski Francozi pustili v Afriki, predstavlja komaj enoletni vojaški strošek Francije v borbi z alžirskimi uporniki.

Niti francoska vlada niti alžirski uporniki niso javno komentirali poročila. Toda krogi okoli De Gaullea so izjavili, da se De Gaulle strinja z večino njegovih izsledkov.

Vajenca

v slovensko strojno delavnico in livarno sprejmemo

Dobra plača sorazmerno s sposobnostjo

NAPREDOVANJE, IZUČITEV OBRTI

Predstaviti se v

Ind. Met. BOSE

ul. Remedios de Escalada 135 Saenz Peña

(Villa Raffo, 3 kv. od Lope de Vega in Avenida General Paz)

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO

Bumar, SRL

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejia

T. E.: 658 - 7083

Vam nudi vse to najboljšo kakovosti in najboljših znamk na dolgoročno odplačevanje brez jamstva drugih oseb.

Kličite po telefonu in se boste prepričali. Pridem tudi na dom. In ne pozabite: Nudimo samo prvovrstno blago.

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

Rojaki! V hotelu PRIMAVERA

dobite najboljšo postrežbo z zmernimi cenami.

Oskrbujeta

ZORA in DANICA

Av. Luro 2525

Telef. 2-8425 Mar del Plata

NAŠ DOM V SAN JUSTU

VABI VSE PRIJATELJE NA VESELO

PUSTNO ZABAVO

V NEDELJO 12. FEBRUARJA ob 18. uri v društvenih prostorih.

BOGAT SREČOLOV — DOMAČA GLASBA — PRIJETNA DRUŽBA

Za dober prigrizek in mrzlo pijačo bo dobro preskrbljeno. Prireditev ob vsakem vremenu.

TEKMA ZA RAKETNO PREMOČ

Tekma za raketno premoč in za zavzetje vsemirja med ZDA in ZSSR se nadaljuje. Izza železne zavese je, kakor vedno, malo poročil o novih poskusih, ki jih sovjeti nedvomno izvajajo, sicer bi prehitro zaostali za Amerikanci, s Capa Cañavalarala in oporišča Vandenberg v Kaliforniji pa skoro dnevno prihajajo poročila o uspešnih in neuspešnih poskusih z raketami vseh vrst, s sateliti, z atomskimi podmornicami.

Ta tekma se je poostriža v letošnjem letu, zlasti, ko je novi ameriški predsednik Kennedy napovedal pospešen razvoj vsega ameriškega raketnega in podmorniškega programa. Za letos si je ZDA tudi zastavila nalogo, poslati prvega človeka v vsemirje, na sicer kratak, komaj 16 minut trajajoči, toda važen polet.

V ta namen so pred dobrim tednom spravili v posebno kabino, ki so jo pritrtili na vrhu večdelne rakete, štiriletnega, 24 kg težkega šimpanza, enega izmed šestih šimpanzov, ki so jih vezbali za ta polet. Kakor vsak bodoči astronaut, tako je moral biti tudi ta šimpanz — ime so mu dali Ham — do zadnje potankosti izvežban in pripravljen za polet v vsemirski višine. Moral je znati reagirati na prižiganje in ugašanje večbarvnih lučic v sekundnih in minutnih presledkih, da so potem mogli ugotoviti njegovo storilnost v močno povečanem težnostnem in breztežnostnem stanju. Raketa je skoro brezhibno delovala, šimpanz v njej pa tudi. V takih okoliščinah, v katerih se je vozil Ham, bi se mogel varno voziti tudi astronaut,

so strokovnjaki ugotovili po njegovi vrnitvi na zemljo.

Prav tako pretekli teden so v ZDA odstrelili na krožno pot okoli našega planeta satelit Samos II, s katerim morejo pofotografirati vsak košček zemlje. Ko bo ZDA pognala v vsemirje vrsto takih Samosov, ji ne bo mogel uiti noben premik sovražnih sil.

Skoro istočasno so v ZDA z vsem uspehom izstrelili tudi vojno raketo, opremljeno z atomskim nabojem, Minuteman, ki je popolnoma premakljiva, tako da je praktično neranljiva za sovražni napad, leti pa čez oceane in je zato eno najmodernejših in najnevarnejših orožij v današnjem vojnem skladišču ZDA.

Minuteman je prva ameriška veleraketa, ki jo ženejo izključno samo trdna goriva in ne tekoča. Manjših raket ima ZDA že celo vrsto takih, dolgo let pa je bilo treba preizkušati izdelavo nekakega modernega smodnika, ki bi tudi v velikih količinah enakomerno goril. Pri neenakomernem gorenju smodnika namreč raketa eksplodira. To se je Amerikancem sedaj posrečilo in večdelno raketo Minuteman sestavijo lahko kjerkoli v dobri uri in jo izstrelijo. Vse druge rakete na tekoča goriva pa pripravljajo dneve in dneve predno jih lahko izstrelje. Velja to seveda za velerakete, Minuteman bo letel lahko najmanj 8.000 km daleč in je dolg 26 metrov.

Poleg Minutemana so v ZDA z vsem uspehom izstrelili tudi raketo Bomare, s katero morejo prestreči sovražne rakete, prihajajoče s katere koli strani.

SLOVENCI PO SVETU

(Nadaljevanje s 3. strani)

V sprevidu smo videli tudi žensko godbo na pihala. Take godbe ni videti vsak dan. Mislim, da jih je malo na svetu. Na lepo okrašenih vozovih so se vozile tudi razne lepote kraljice in filmske zvezdnice ter pozdravljale novega predsednika. V sprevidu so korakali tudi številni člani raznih klubov v uniformah. Zlasti visokošoleci.

Prav tako so v sprevidu vozili prav tak tip ladje, kakršni je med zadnje vojne poveljeval Kennedy. Ladja je bila potopljena, Kennedy se je rešil, rešil pa tudi še enega mornarja, za kar je dobil hrabrostno medaljo.

Tu imamo mnogo snega. Že od decembra nismo brez njega. Otroci se sankajo in imajo veselje. Mi stari se pa spominjamo tistih časov, ko smo bili še tako mladi kot so oni sedaj.

Pozdrave vsem prijateljem in znancem.

PO ŠPORTNEM SVETU

V španskem letovišču Torremolinos pri Malagji si je osvojil prvo mesto Svetozar Gligorič z 8½ točkami. Drugo mesto je zasedel španec Pomar z istim številom točk, a je ostal na tem mestu, ker ga je Gligorič premagal. Najdorič (Arg.) je tretji s 6 točkami.

Na sovjetskem šahovskem prvenstvu je Petrosian priboril točko naskoka, ki mu bo verjetno zdostovala za osvojeitev naslova.

SIMON RAJER

uradni prevajalec Nabava legaliziranih rojstnih in poročnih listov iz Slovenije, Avstrije, Italije in drugih držav ter argent. državljanstvo brez rojstnega lista. Potni listi No Argentino

Alsina 1418 6-piso, of. 3 - tel. 38-5860

Vsak dan (razen ob sobotah) od 9h do 12h

CORTADORA - OVERLOQUISTA TERMINADORA

únicamente competente necesita

Fábrica de Pullovers

Mendoza 4228 Capital

T. E. 51 - 5023

Se govori slovensko

PRIJATELJSKA NOGOMETNA TEKMA

med moštvi SFZ Lanus in Mladinskim domom bo v nedeljo 19. II. t. l. ob 10. uri dopoldne na igrišču Mladinskega doma.

Vse prijatelje nogometa vabimo, da ji prisostvujejo.

HOTEL BALKAN

(ECONOMICO)

Domáča kuhinja

Cena: Dnevno \$ 200.—

Dušan Simonović

Calle 43 y 24

Miramar, FCGR

V ta hitro se stopnjujoči severnoameriški raketni program je pretekle sobote udarila s svojo novico še Moskva, ko je objavila, da je poslala v vsemirje okoli zemlje 6483 kg težki Sputnik. Po tem poročilu je Moskva iznenada utihnila in sklepajo, da se poskus ne razvija tako, kakor so si ga sovjetski strokovnjaki zamislili.

Od vseh ameriških uspešnih poskusov so v Washingtonu najbolj hvalili izstrelitev Minutemana. Vojaški strokovnjaki ugotavljajo, da polagoma, toda nezadržno, rakete začenja postajati nujne za kakršno koli bodočo vojno velikega obsega prav tako, kakor je bilo nujno, da je smodnik zamenjal lok in puščico. Minuteman raketa, ki jo gradijo z zelo majhnimi stroški, bo povsem ugodna za vojskovanje predvidoma sredi prihodnjega leta. Te rakete bodo Amerikanci razpustavili v vrsti oporišč, nekatere "zakopane v zemljo", druge na železniških vagonih po vsej ZDA, pripravljene v vsakem trenutku odgovoriti na napad sovražnika.

Vzporedno z uvedbo Minutemana se razvija tudi strategija bodoče raketne vojne. Mnogo velikih ameriških letalskih oporišč izven ameriškega področja bo polagoma opuščeni. Minuteman bo razpostavljen izključno po ZDA, pripravljen za uporabo proti sovražniku z oporišč, ki bodo sicer v dosegu sovražnega napada, toda zaradi svoje izredne premakljivosti silno neprilaven cilj. Amerikanci bodo sicer v bližnji bodočnosti še vzdrževali oporišča po vsej zemeljski obli okoli komunističnega imperija, toda njihova vojaška vrednost se bo polagoma manjšala.

Za prihodnje nogometno prvenstvo Arg. nogometne lige nameravajo omejiti število klubov prve lige na 12 moštvo. Veliki klubi: River, Boca, San Lorenzo, Racing, Independiente, Huracan in Vélez so na sestanku sklenili, naj bi v ta namen letos iz lige izpadli kar trije klubi, vanjo pa naj bi prišel samo eden. Razen tega hočejo tudi, naj bi prvenstvo AFA bilo omejeno samo na buenosaireske in laplaške klube. Seveda pa bi bila za te spremembe potrebna 4/5 večina na običnem zboru Arg. nog. zveze, ki bo 28. t. m. Toda za to veliki klubi nimajo prevlekih skrbi, da bi ne mogli uspeti s predlogi. Pravijo da bi tak ukrep izboljšal finance. Klubi bi imeli namreč več časa za nastope z inozemskimi klubi bodisi doma, bodisi zunaj, in ti nastopi so zelo donosni.

OBVESTILA

Na igrišču Mladinskega doma v Don Boscovem zavodu v Ramos Meji bo v nedeljo dne 19. t. m. ob 10. uri dopoldne prijateljska nogometna tekma med SFZ Lanus in Mladinskim domom. Prijatelji nogometa vladno vabljeno.

Blagoslovitev Slovenskega doma v San Martinu bo 23. aprila t. l. s celodnevno prireditvijo. Prosimo vsa slovenska društva, da bi na ta dan ne imela svojih prireditev, in da bi se po svojih zastopnikih udeležila blagoslovitve našega doma.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 6772
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 2824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 650854

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1961 za Argentino \$ 430.—

Odbor Slov. doma v San Martinu
VIII. redni občni zbor Društva Slovenska vas v Lanusu bo v nedeljo 12. marca 1961 ob 16. uri v društvenem domu. Dnevni red: 1. Čitanje in odobritev zapisnika; 2. Poročilo odbora in nadzornega odbora; 3. Volitve novega odbora; 4. Samostojni predlogi in 5. Slučajnosti. V primeru, če občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, bo občni zbor pol ure pozneje ob vsaki udeležbi. (čl. 10 društvenih pravil). Odbor.

Vsemogočni je v svoji nedoumljivi modrosti in dobroti skrajšal dneve trpljenja in poklical k Sebi 28. januarja 1961 mojo predboro in skrbno mamo

Apolonije Kralj, roj. Ovičaj

Pokopali so jo v Ljubljani pri Sv. Križu v ponedeljek 30. januarja 1961.

Naj ji bo Bog obilen plačnik.

Maša zadošnica bo v nedeljo 26. marca ob 7.30 v Slovenski kapeli na R. Falcon 4158.

Zalujoči sin Janez Kralj

San Antonio de Padua — Ljubljana, 7. februarja 1961.

Vsem prijateljem in znancem sporočam, da je dne 27. decembra 1960 v starosti 58 let umrl moj brat

Franc Peternelj

Pokopali smo ga dne 28. decembra 1960 na pokopališču v mestu Espeleta.

Vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, zlasti č. g. dr. Alojziju Starcu za vodstvo pogreba in opravljene pogrebne molitve, se najiskrenejše zahvaljujem, svojega rajnega brata pa vsem priporočam v molitev in toplem spomin.

Brat Valentin Peternelj

Hudson, 1. februarja 1961.

V neizmerni žalosti sporočamo vsem prijateljem in znancem prebridko novico, da nas je dne 5. februarja 1961 zapustila in se preselila k Očetu naša zlata mamica, ljuba žena, hčerka, sestra svakinja in teta

gospa Marija Esih, roj. Smerdu

K zadnjemu počitku smo jo spremili na njen 39. rojstni dan dne 6. februarja t. l. na pokopališče v Olivos.

Vsem jo priporočamo v molitev.

Zalujoči družini

Esih - Smerdu

Ameriška ofenzivna in defenzivna strategija bo odslej naprej slonela na dveh raketah: na Minutemanu in na Polarisu. Polaris je raketa, s katero so Amerikanci opremlili atomske podmornice. Teh podmornic imajo trenutno zgrajenih ali v gradnji 19. So izredno gibljive, vzdržijo lahko mesece dolgo pod vodo in se približajo sovražniku takorekoč do nosa.

Ta nova raketna strategija bo prinesla še druge spremembe v ameriški vojski. Oporišča pomenijo moštvo. Razvoj raketnega načrta bo neizogibno pomenil odpoklic velikega števila ameriških vojakov na domača oporišča in zato zmanjšanje ameriškega osebja na področjih ameriških zaveznikov. Med mnogimi, zlasti evropskimi zavezniki, je to dejstvo povzročilo preplah, češ, da se bodo ZDA polagoma začele umikati čez obale obeh oceanov samo na svojo celino in se spremenile v ameriško trdnjavo, skrbečo le za svoj obstanek. Ta strah je razblinil v nič novi ameriški predsednik Kennedy s svojim nastopnim govorom in s svojo poslanico ameriškega Kongresu, ki jo v izvlečku objavljamo na prvi strani.

* * *

Že ko je prišel Hruščev lansko leto v New York na zasedanje Glavne skupščine ZN, so se po svetovnem časopisju razširile novice, da se je sovjetom ponesečil poskus poslati človeka v vsemirje. Prvi sovjetski astronaut je poskus plačal s smrtjo.

Poročila o neuspehu so začela prihajati v svet lanskega 23. septembra, ko je ameriški brigadni general Flickinger izjavil, da sta dva sovjetska astronauta

končala s smrtjo še predno je njun Sputnik poletel na krožno pot. Tri mesece kasneje je čikaški dopisnik "Daily News" Ghali poročal iz Berna, da so sovjeti v prvih dneh oktobra izstrelili kapsulo s človekom v njej, toda kapsula se od rakete ni ločila ter je astronaut živ zgorel. Sovjeti so tiste dni poročali, da se je v ZSSR zgodila letalska nesreča, pri kateri je izgubil življenje sovjetski šef raketnega programa maršal Mitrofan Nedelin. V resnici pa je bil neuspeh s kapsulo kriv smrti maršala Nedelina. Ko se je namreč Hruščev vrnil iz New Yorka, je tako napadel Nedelina, da je ta ugotovil, da bo zanj najboljšo, če si vzame življenje.

Prejšnji mesec so ta poročila postala še bolj zanimiva, ko je namreč ameriški polkovnik Hickman izjavil, da sta v vsemirju zgorela dva sovjetska astronauta in da v ZDA vedo celo za ime enega od njih. Prav tako poročajo, da je ameriška radiotelemetrija "slišala" bitje erca enega ali dveh sovjetskih astronautov, ko sta sedela v kapsuli v zraketnih, z žicami obdanih oblekah, katere so avtomatično oddajale točne informacije o njihnih fizioloških reakcijah sovjetskim kontrolnim postajam.

Medtem je ZSSR v soboto izstrelila nov skoro 6,5 ton težak Sputnik V, iz katerega so nekateri radioamaterji baje tudi "slišali" in celo ujeli na trak bitje srca in težko dihanje bitja, ki se nahaja v trdih okoliščinah. Moskva je objavila samo izstrelitev, nato pa utihnila. Ali je morda zopet nov sovjetski astronaut plačal z življenjem vrtoglave propagandne raketne poskuse sovjetskih mogotcev v Kremlju?